

POSTANOWIENIE

Dnia 17 listopada 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z powództwa E. M.
przeciwko Wojewódzkiemu Szpitalowi [x] w Ś.
o przywrócenie do pracy i zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 17 listopada 2016 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w B.
z dnia 15 lipca 2015 r., sygn. akt VI Pa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i
zasądza od powódki na rzecz strony pozwanej tytułem zwrotu
kosztów postępowania kasacyjnego kwotę 120 zł (sto
dwadzieścia) zł.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 15 lipca 2015 r. Sąd Okręgowy w B. zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w Ś. z dnia 7 lipca 2014 r. i oddalił powództwo E. M. przeciwko Wojewódzkiemu Szpitalowi [x] w Ś. o przywrócenie do pracy i zadośćuczynienie.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego wywiodła powódka, zaskarżając go całości i zarzucając naruszenie prawa procesowego (art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c.) oraz prawa materialnego (art. 52 § 1 pkt 1 k.p. w związku z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych, art. 52 § 2 k.p. i art. 477¹ k.p.c.).

Skarga zawierała także wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania i została w tej części oparta na art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona).

W uzasadnieniu swego stanowiska autor skargi zwraca uwagę na fakt podjęcia decyzji i zwolnieniu powódki z pracy w opozycji do art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (brak zgody zarządu zakładowej organizacji związkowej). W tej sytuacji oddalenie powództwa na podstawie art. 8 k.p. może mieć miejsce wyjątkowo, gdy okoliczności sprawy wskazują na rażące naruszenie obowiązków pracowniczych. Stąd też pozbawienie funkcyjnych działaczy związkowych szczególnej ochrony trwałości stosunku pracy wymaga precyzyjnego i przekonującego uzasadnienia nadużycia prawa, czego z kolei Sąd Okręgowy zaniechał. Nadto zachowanie powódki nie było zawinione, czy też naganne, a na pewno nie stanowiło rażącego naruszenia zasad współżycia społecznego.

W odpowiedzi na skargę pozwany wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od powódki na rzecz pracodawcy kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie spełnia warunków umożliwiających przyjęcie jej do merytorycznego rozpoznania. Podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymienia enumeratywnie art. 398⁹ § 1 pkt 1 – 4 k.p.c. Skarżący wskazał, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona i w ten sposób wyznaczył ramy przedsądu. Wybór określonej podstawy obliguje do wskazania przepisów prawa (materialnego lub procesowego), których naruszenia miał dopuścić się Sąd Okręgowy. Autor skargi lokuje je w treści prawa materialnego i w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołuje się na art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych oraz art. 8 k.p. i art. 52 k.p.

Rozważania w określonej tematyce należy poprzedzić stwierdzeniem, że powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, iż skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi

kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Dla uznania, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona nie jest zatem wystarczające twierdzenie skarżącego, że tak jest, ani zarzucenie naruszenia przepisów postępowania i prawa materialnego w taki sam sposób, jak wykazano w podstawie skargi. Z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika bowiem konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie – wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531).

Transponując powyższe uwagi na grunt przedmiotowej sprawy nie można pominąć, że za pomocą norm prawa materialnego skarżący zmierza do zanegowania ustalonych w sprawie okoliczności faktycznych. Z nich wynika, że po stronie powódki miało miejsce ciężkie i zawinione naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych. Sąd drugiej instancji zauważył, iż obowiązkiem pracownika jest przestrzeganie w zakładzie pracy zasad współżycia społecznego (art. 100 § 2 pkt 6 k.p.). Tymczasem według ustaleń Sądu ten nakaz powódka zlekceważyła, stosując praktyki mobbingowe. Tymczasem skarżący przekonuje, że działanie powódki nie było zawinione, naganne i nie stanowiło rażącego naruszenia zasad współżycia społecznego. Zatem oczywistość skargi kasacyjnej przenosi w domenę okoliczności faktycznych, co nie jest zabiegiem prawidłowym. Skarga kasacyjna jest środkiem odwoławczym o szczególnym charakterze. Przede

wszystkim zmierza do ochrony interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych. Natomiast jej zadanie nie polega na ponownej ocenie sprawy z perspektywy niezadowolonej z rozstrzygnięcia strony (stron). Z tego względu nie można zgodzić się z tezą o naruszeniu wskazanych norm prawa materialnego. W szczególności nie można dopatrzyć się naruszenia art. 8 k.p. w płaszczyźnie oczywistego naruszenia prawa. Przywołana norma z istoty rzeczy odwołuje się do pojęć nieostrych, niedookreślonych, a więc takich które pozwalają na ocenę konkretnego przypadku. Tym samym niejako wykluczają oczywistą zasadność suponowanego naruszenia. Pracodawca jest uprawniony do przytoczenia art. 8 k.p. i wskazania, że pracownik nadużywa prawa do ochrony z tytułu funkcji w organizacji związkowej lub sprzeczność jego żądania z zasadami współżycia społecznego. Stosowanie tej klauzuli generalnej jest suwerennym prawem sądów powszechnych. Przepis, który stanowi klauzulę generalną prawo to jedynie wzmacnia. Ma rację skarżąca, że stosowanie art. 8 k.p. dopuszczalne jest w okolicznościach „szczególnie rażącego naruszenia obowiązków pracowniczych” (tak też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2006 r., III PK 12/06, LEX nr 243827). Jednak i ten zwrot (szczególnie rażącego) odwołuje się do pojęć ogólnych, wymagających odniesienia do konkretnych okoliczności faktycznych.

W orzecznictwie nie powiedziano wszak, że pracownik jest zawsze bezwzględnie chroniony. Wszelkie bowiem ograniczanie i formułowanie określonych kryteriów lub przesłanek byłoby wbrew klauzuli generalnej, która może mieć zastosowanie do różnych sytuacji (które trudno obecnie nawet określić czy przewidzieć). Orzecznictwo może różnie rozkładać akcenty i być nawet rozbieżne, ale nie jest to sytuacja szczególna. Chodzi więc o to, że wykładnia przepisu, który stanowi klauzulę generalną nie może być rozumiana jako możliwość zastąpienia zwrotów niedookreślonych (ogólnych klauzul) przez opis sytuacji wyczerpujących te klauzule (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2008 r., III SK 22/08, OSNP 2009 nr 23-24, poz. 331; z dnia 17 lutego 2012 r., III PK 70/11, LEX nr 1215290). Z tego względu nie można w treści art. 8 k.p. doszukiwać się oczywistego naruszenia prawa.

Warto zwrócić uwagę na kierunek rozstrzygnięć Trybunału Konstytucyjnego w sprawach związanych ze szczególną ochroną treści stosunku pracy. Otóż Trybunał stwierdził, że każde działanie albo zaniechanie może być uznane za nadużycie prawa (por. wyrok z dnia 23 października 2006 r., SK 42/04, OTK-A 2006/9/125; podobnie w odniesieniu do art. 5 k.c. wyrok Trybunału z dnia 17 października 2000 r., SK 5/99, OTK 2000/7/254). Brak zgody związku zawodowego nie daje więc bezwzględnej ochrony stosunku pracy pracownika będącego członkiem zarządu związku. Orzecznictwo niemniej różnie rozkłada akcenty w związku ze stosowaniem art. 8 k.p., co nie zawsze tłumaczy tylko indywidualny charakter każdej sprawy oraz okoliczności niezgodnego z prawem zachowania pracownika przemawiające za odmową ochrony. Można dostrzec stanowisko przyjmujące, że celem ochrony działacza związkowego jest wyłącznie zagwarantowanie mu niezależności w wypełnianiu funkcji, a przepisy wyznaczające zakres tej ochrony mają charakter regulacji szczególnej i muszą być wykładane ściśle. Działalność związkowa nie może przeto być pretekstem do nieuzasadnionego uprzywilejowania pracownika w sferach nie dotyczących sprawowania przez niego funkcji. Przeciwny sposób myślenia o ochronie trwałości stosunku pracy działaczy związkowych byłby dyskryminujący dla pracowników, którzy członkami związku zawodowego nie są albo nie sprawują w nich żadnej funkcji (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 listopada 2003 r., I PKN 616/02, Pr. Pracy 2004/6/34; z dnia 11 września 2001 r., I PKN 619/00, OSNP 2003 nr 16, poz. 376).

Z kolei hipoteza przepisu art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy związkowej obejmuje ochroną cały stosunek pracy. Stąd podkreśla się, że oddalenie na podstawie art. 8 k.p. roszczenia o przywrócenie do pracy może mieć miejsce wyjątkowo, w okolicznościach szczególnie rażącego naruszenia obowiązków pracowniczych lub obowiązujących przepisów. W orzecznictwie zdaje się jednak przeważać stanowisko, które ochrony z art. 32 ustawy związkowej nie przyjmuje jako absolutnie bezwzględnej i które w zależności od zachowania pracownika oraz okoliczności sprawy pozwala nie uwzględnić roszczenia o przywrócenie do pracy na podstawie art. 8 k.p., nie tylko, gdy zasadne byłoby rozwiązanie stosunku pracy w trybie art. 52 k.p., ale również w razie rozwiązania za wypowiedzeniem (por.

wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 18 stycznia 1996 r., I PRN 103/95, OSNP 1996 nr 15, poz. 210; z dnia 27 lutego 1997 r., I PKN 17/97, OSNP 1997 nr 21, poz. 416; z dnia 20 sierpnia 1997 r., I PKN 225/97, OSNP 1998 nr 10, poz. 305). Nie obowiązuje więc schemat w orzekaniu, jaki zdaje się zakładać skarżący, chcąc w ten sposób wywołać wrażenie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji, stosownie do art. 398⁹ § 2 k.p.c. O kosztach procesu orzeczono z mocy art. 98 § 1 k.p.c. w związku z § 11 ust. 1 pkt 1 i § 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. (tekst jedn.: Dz.U. z 2013 r., poz. 461 ze zm.).